

PALMIKKO-hanke

HANKERAPORTTI ajalta 15.4.2013- 30.8.2014

Tukea perheille lasten kasvattamiseen sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä 2013–2016

SISÄLTÖ

1. Johdanto.....	3
2. Hankkeen tavoitteet	3-4
3. Toiminta PALMIKKO-hanke v. 2013-2014	4-9
3.1 Alkukartoitukset.....	4-5
3.1.1 Huolikartoituskysely.....	4
3.1.2 Kurikkalaiset hankkeet, hyvät käytännöt ja työtavat.....	5
3.2 Koulutukset.....	5-7
3.2.1 PALMIKKO-päivät, Arja Hastrup, THL	5-6
3.2.2 Lastensuojelullinen koulutussarja.....	6
3.2.3 Voimauttava valokuvaus.....	6
3.2.4 Vanhempien voimavarakeskeinen ohjaus ja neuvonta.....	6
3.2.5 Sosiaalitoimiston tiimikoulutus.....	7
3.2.6 Varhainen avoin yhteistoiminta-koulutusprosessi, THL.....	7
3.3 Uudet toimintatavat ja ohjausmallit.....	7-8
3.3.1 ALPAKKA – alkukartoitusmalli.....	7
3.3.2 PONNARI – lapsiperheiden palveluohjaus.....	8
3.3.3 SoPeVa – avoin päiväkotit.....	8
3.3.4 Lapsiperheen arjen voimavarat – lomake.....	8-9
3.4 Tutkimustyö ja arviointi.....	8-9
4. Muu yhteistyö.....	10
5. Lopuksi.....	10
6. Liitteet.....	11-12
Liite 1 Yhteenveto huolikartoituksen vastauksista.....	11
Liite 2 Budjetti, toteutumisvertailu 1.1–31.8.14.....	12

1. Johdanto

Kurikan sosiaali- ja terveystoimen yhdistyessä 1.1.2013 tavoitteeksi asetettiin edelleen kehittää lapsiperheille suunnattuja palveluja: Toimintamallien ja käytäntöjen kehittäminen sekä yhtenäistäminen erityisesti ennaltaehkäisevien peruspalvelujen sekä varhaisen tuen näkökulmasta. Organisaatiomuutoksen lisäksi Kurikan sosiaalitoimisto ja perhekeskus siirtyivät samoihin tiloihin (Asematie 5). Muun muassa näihin muutoksiin liittyen aloitettiin PALMIKKO – hanke: Tukea perheille lasten kasvattamiseen sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä 2013–2016. Hanke on Kurikan kaupungin rahoittama.

PALMIKKO – hankkeen projektikoordinaattori Virpi Pihlajamäki aloitti työnsä hankkeessa 15.4.2013. Hanketta johtaa ohjausryhmä, johon kuuluvat v. 2013–2014: Hoitotyön johtaja Elise Lepistö (puheenjohtaja vuonna 2013), johtaja Anna-Kaisa Pusa, sosiaalijohtaja Veli-Erkki Wiberg (5.6.14 lähtien sosiaalijohtaja Tarja Palomäki), sivistysjohtaja Päivi Hernesmaa, varhaiskasvatuspäällikkö Anne Valpas, osastonhoitaja Asta Hakala (puheenjohtaja vuonna 2014), johtava sosiaalityöntekijä Liisa Anttonen, lääkäri Marita Tuomaala, psykologi Erja Kivineva, sosiaaliohjaaja Helena Hankaniemi, varhaiskasvatuksenohjaaja Outi Koskenvalta ja projektikoordinaattori Virpi Pihlajamäki. Ohjausryhmä tekee hankkeen linjaukset ja suurimmat päätökset. Ajalla 15.4.13–30.8.14 ohjausryhmä kokoontui yhteensä 15 kertaa.

Kurikan perhekeskuksen lapsiperheiden palveluja on kehitetty pitkäjänteisesti mm. "Meirän Porukat Yhyres"- hanke (v. 2007–2009) ja "Porukalla Palvelua Perheen Parhaaksi – hanke (v. 2010–2011). Perhekeskuksen ennaltaehkäisevä perhetyö ja tiimityö-malli sekä lastensuojelun hankkeet ovat luoneet uusia hyviä käytäntöjä tuen tarpeen arviointiin sekä ennaltaehkäiseviin palveluihin. Todettiin, että hankkeissa kehitetyt hyvät käytännöt on hyvä koota sosiaali- ja terveystoimen yhdistymisvaiheessa, sekä työstää ne asiakkaiden kannalta yhteen toimiviksi kokonaisuuksiksi.

Hanketavoitteiden painopisteiden valintaan vaikutti sosiaali- ja terveystoimen huoli murrosikäisten lisääntyneestä tuen tarpeesta sekä perhetilanteet, joissa perhekeskuksen ennaltaehkäisevät palvelut eivät riitä tukemiseen, mutta huoli ei ole niin suuri, että lastensuojelun kriteerit täytyisivät. Perheiden avun tarve voi tulla esiin esim. sosiaalitoimessa vanhempien erotilanteessa, vammaispalvelussa, perheen hakiessa toimeentulotukea tai neuvolan laajoissa terveystarkastuksissa. Hanketta suunniteltaessa todettiin myös, että tarvitaan yhteistä koulutusta, jonka avulla kehitetään palveluverkoston yhteistä osaamista.

2. Hankkeen tavoitteet

Sosiaali- ja terveystoimen yhdistyessä tavoitteena on *luoda palveluverkosto ja kehittää uudenlaisia toimintamalleja* tukemaan perheitä, joihin perhekeskuksen ennaltaehkäisevän perhetyön palvelut eivät riitä, mutta joissa lastensuojelun aloittamisen kriteerit eivät täyty. Tavoitteeseen pääsemiseksi on tarpeen:

- Kartoittaa hankkeissa kehitettyjä ennaltaehkäiseviä ja varhaisia palveluja ja koota ne hyviksi toimiviksi kokonaisuuksiksi Kurikassa.
- Kehittää ja koota perheiden tukemiseen ohjausmalleja ja toimintatapoja nykypäivän vanhemmille sopiviksi.

- Vahvistaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden osallisuutta palvelujärjestelmässä.
- Tuoda palveluja perustasolle lasten ja nuorten kehitysympäristöihin perhekeskustoiminnaksi ennaltaehkäisevästi erityisesti perhetilanteissa, joihin liittyy riskitekijöitä.
- Kokeilla mallien toimivuutta ja sovittaa ne nykyisiin käytänteisiin.

I vaihe: 2013–2014

Projektia käynnistettäessä kartoitetaan Kurikan perheiden palvelut 2 -vuotiaasta alakouluikäisiin sekä tämän ikäisten auttamiseen liittyvät kehittämishankkeet.

Yhteisen toimintaympäristön luominen sekä uusiin malleihin tutustuminen koulutuksen avulla mm: eroauttaminen, lapsiperhepalveluiden tuentarpeen arviointi, videoavusteinen ohjaus.

Uusien toimintamallien kokeilujen käynnistäminen perheiden kasvatukselliseen tukeen. Soveltaa ennaltaehkäisevän perhetyön ja lastensuojelun korjaavan perhetyön tueksi tarvittavat palvelut erityisesti perheiden kasvatuksen tueksi.

II vaihe 2014–2015

Kohderyhmän laajentaminen kouluikäisiin. Perheohjausmallin soveltaminen ja kehittäminen kouluikäisten vanhempien ja nuorten ohjauksessa toimivaksi.

Yläkouluikäisten palvelutarpeen kartoitus yhteistyössä koulutoimen kanssa.

Peruspalveluissa järjestettävien perheiden uusien tukipalvelujen toimintamallien kokeileminen isompien lapsien perheiden tueksi.

Aikaisempien kokeilujen jatkaminen.

III vaihe 2015–2016

Palvelujen nivominen yhtenäiseksi toiminnaksi sekä juurruttaminen aikaisempiin palveluihin toimiviksi kokonaisuuksiksi.

3. TOIMINTA, PALMIKKO – hanke v. 2013

3.1 Alkukartoitukset

3.1.1 Huolikartoituskysely

Ohjausryhmässä todettiin, että tarvitaan tarkempaa tietoa hankkeen tämänhetkisestä asiakaskohderyhmästä: kurikkalaiset, alle kouluikäiset lapsiperheet, jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaita, mutta työntekijöillä on herännyt huolta. Työryhmä muokkasi huolikartoituskysely – lomakkeen, joka kesällä 2013 lähetettiin Kurikan varhaiskasvatukseen, perhekeskuksen ja sosiaalitoimen työntekijöille. Tavoitteena oli hyödyntää kyselystä saatua tietoa uusien toimintatapojen ja ohjausmallien kehittämisessä. Yhteensä saatiin 133 lapsikohtaista vastauslomaketta. Suurin osa työntekijöiden huolen aiheista kohdistuivat vanhempiin (430kpl). Lapsiin kohdistuvia huolenaihe vastauksia oli 124 kpl.

Huolikartoituskyselyn yhteenveto (liite 1)

Ohjausryhmässä todettiin, että Kurikassa erityispiirteinä, verrattuna Ilmajokeen ja Jalasjärveen, ovat köyhät lapsiperheet (Sotkanet), sekä romaniperheiden suuri osuus suhteutettuna asukasmäärään.

3.1.2 Kurikkalaiset hankkeet, hyvät käytännöt ja työtavat

Vuonna 2013 PALMIKKO – hanke toteutti kyselyn, jonka tavoitteena oli kartoittaa kurikkalaisille lapsiperheille (alle kouluikäiset lapset ja heidän perheensä) kohdennettuja hankkeita, hyviä käytäntöjä ja työtapoja. Kyselyyn vastasivat Kurikan: perhekeskus, sosiaalitoimisto, kirjasto, kulttuuritoimi, vapaa-aikatoimi, varhaiskasvatus ja seurakunnan lapsityö. 4 tahoja ei vastannut kyselyyn. Vastauksien pohjalta valmistui ”Kurikkalaiset hankkeet, hyvät käytännöt ja työtavat” -esite, joita jaettiin mm. edellä mainituille sektoreille, kaupungin johtoryhmälle, JIK ky:n johtokunnalle. Esite toimii hyvänä tietopohjana eri tahoille, jotka miettivät toimintojensa kehittämistä ja yhteistyötä.

3.2 Koulutukset

Jo PALMIKKO – hankkeen alkuvaiheessa vuonna 2013 nousi esiin ohjausryhmän toive ulkopuolisesta, valtakunnallisesta yhteistyöstä. Kesällä 2013 varmistui, että Terveystieteiden ja hyvinvointi laitoksen (THL) Lapset, nuoret ja perheet yksikön kehittämispäällikkö Arja Hastrup lähtee yhteistyöhön PALMIKKO – hankkeen kanssa. THL yhteistyön kautta saamme hankkeeseen valtakunnallisia visioita ja asiantuntijuutta.

Vuoden 2014 aikana yhteistyö THL:n Lapset, nuoret ja perheet yksikön ja PALMIKKO-hankkeen välillä laajentui. Hankkeen ohjausryhmä ja THL:n Lapset, nuoret ja perheet yksikön edustajat ovat neuvotelleet tiiviisti yhtenevistä tavoitteista vuoden 2014 aikana. Tavoitteena on, että PALMIKKO-hanke ja THL välinen varhainen, avoin yhteistoiminta (VAY) käynnistyy jo loppu vuodesta 2014. Tavoitteena on, että yhteistyö jatkuu myös vuosina 2015–2016.

PALMIKKO – hankkeen kautta on järjestetty erilaisia koulutuksia, joita hankkeen ohjausryhmä on linjannut ja suunnitellut.

3.2.1 PALMIKKO-päivät, kouluttajana Arja Hastrup, THL

1. PALMIKKO – päivä 28.8.13: hankkeen starttipäivä. Osanottajia yht. 70. Perhekeskuksen, sosiaalitoimen, varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen henkilöstön lisäksi mukana oli luottamushenkilöitä, päättäjiä, 3. sektorin edustajia sekä edustajia muista JIK alueen perhekeskuksista.
2. PALMIKKO-päivä 11.10.13: hankkeen toimeenpanosuunnitelman tekeminen. Päivään osallistui perhekeskuksen, sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä, yht. 24. Päätettiin kartoituksen tekemisestä perhekeskuksen, sosiaalitoimen, varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen 3-portaisesta palvelukokonaisuudesta.
3. PALMIKKO – päivä 26.11.13: ”SOTE -varhainen avoin, yhteistyö”, sekä eri sektoreiden 3-portaisen palvelukokonaisuuksien esittely. Kehittämispäällikkö Arja Hastrupin lisäksi koulutuspäivässä oli mukana asiantuntija Johanna Jahnukainen, THL. Päivään osallistui perhekeskuksen, sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä, yht. 43.
4. PALMIKKO – PÄIVÄ 25.3.14: ”Unelmien palvelukokonaisuus”. Päivään osallistui perhekeskuksen, sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Päivän aikana päätettiin keskittyä jatkossa seuraaviin kokonaisuuksiin: 1. Vanhemmuuden tukeminen 2. Palvelukokonaisuus 3. Perhetyö/kotiin vietävät palvelut. Iltapäivän aiheena oli ”Lasten, nuorten ja perheiden palvelut Kurikassa. Mihin rahat menevät ja mitä palvelua rahalla saadaan?”. Henkilöstön lisäksi mukaan oli kutsuttu päättäjiä ja luottamushenkilöitä. Eri sektoreiden esimiehistä koostunut työryhmä oli koonnut 3-

portaiseen palvelukokonaisuuteen eri palvelujen euromäärät, joista keskusteltiin yhdessä. Yhteensä päivään osallistui 61 henkilöä.

25.3.14 päivän tuotosten pohjalta hankkeen ohjausryhmä päätti perustaa 3 työryhmää vanhemmuuden tukemisen, palvelukokonaisuuksien ja kotiin vietävien palvelujen ympärille. Työryhmiin kutsuttiin edustajia perhekeskuksen, sosiaalitoimiston, varhaiskasvatuksen, 3. sektorin, asiakkaiden, vapaa-aikatoimen ja kulttuuritoimen sekä seurakunnan edustajia. Työryhmät työstivät aiheita kesäkuusta 2014 lähtien. Työryhmän tulokset esitellään seuraavassa PALMIKKO-päivässä (28.10.14).

3.2.2 Lastensuojelullinen koulutussarja

Toimeenpanosuunnitelmaa tehtäessä todettiin, että yksi tärkeä hankkeen tavoitteista on lastensuojeluprosessin avaaminen. Tästä lähtökohdasta toteutettiin 3-osainen lastensuojelullinen koulutussarja, joiden teemoina olisivat mm. lastensuojelulaki, huolen puheeksi ottaminen ja Kurikan lastensuojelun prosessit ja käytännöt.

1. osa: 12.12.13 ”Lastensuojelulaki lastensuojelun yhteistyötahojen näkökulmasta”, kouluttaja, lakimies Kati Saastamoinen. Koulutukseen osallistui kurikkalaisten lapsiperheiden kanssa työskenteleviä tahoja mm. opiskeluterveydenhuollosta, aikuisten terveydenneuvonnasta, vastaanotosta ja ensiavusta, mielenterveysyksiköstä, yhdistyksestä, seurakunnasta, sivistystoimesta, perhekeskuksesta, lastensuojelun yksityiseltä palveluntuottajalta, luottamushenkilöitä, hallinnosta, varhaiskasvatuksesta ja sosiaalitoimesta, yht. 74 henkilöä.
2. ja 3. osiot olivat 6.2.14 ja 7.3.14, kouluttaja psyko- ja perheterapeutti Veli-Matti Saarinen. Aiheina mm. moniammatillinen verkosto, dialogisuus, kokemusasiantuntijan näkökulma SOTE-palveluihin ja palvelumuotoilu (mm. palvelupolun rakentaminen case-esimerkkien avulla). Koulutuksiin osallistui perhekeskuksen, sosiaalitoimen, varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen henkilöstöä. 6.2.14 osallistui 48 henkilöä ja 7.3.14 39 henkilöä.

3.2.3 Voimauttava valokuvaus

Kaksi perhekeskuksen ja kaksi lastensuojelun työntekijää aloittivat syyskuussa -13 ”Voimauttava valokuvaus”- työmenetelmä opinnot (8op). Koulutus päättyi touku-kuussa-14.

Koulutuksen järjestää Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys, kouluttajana on ollut ko. menetelmän kehittäjä, sosiaali- ja taidekasvattaja Miina Savolainen. Tavoitteena on, että koulutuksen saaneet työntekijät hyödyntävät tätä uutta työmenetelmää laajasti perhekeskuksen ja sosiaalitoimen toiminnoissa. Vuoden 2014 työntekijät ovat käyttäneet voimauttava valokuvaus työmenetelmää sekä omassa työssään, että ylisektorisesti.

3.2.4 Vanhempien voimavarakeskeinen ohjaus ja neuvonta

Vanhempien voimavarakeskeinen ohjaus ja neuvonta - koulutus toteutettiin Tampereella 24.- 25.12.14. Koulutukseen osallistui yhteensä 8 henkilöä perhekeskuksen, lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen puolelta. Koulutuksen järjestäjänä toimi Niilo Mäki Instituutti. Kouluttajina psykoterapian erikoispsykologit/ VET-perheterapeutit Kaija Lajunen ja Tapio Ikonen.

3.2.5 Sosiaalitoimiston tiimikoulutus

PALMIKKO-hankkeen kautta on järjestetty Kurikan sosiaalitoimiston ja perhetyön henkilöstölle tiimikoulutusta. Koulutuksen tavoitteena on käynnistää myös sosiaalitoimessa moniammatillinen tiimityömalli. Koulutuspäiviä on yhteensä 5 vuoden 2014 aikana. Koulutukseen on osallistunut koko sosiaalitoimiston ja perhetyön henkilöstä, yhteensä n. 21 henkilöä. Kouluttajana toimii Jyväskylän esimies- ja yhteisövalmentaja Reetta Kekkonen Jyväskylän Koulutuskeskus Oy:stä.

3.2.6 Varhainen avoin yhteistoiminta – koulutusprosessi, THL

Vuoden 2014 aikana PALMIKKO-hankkeen ohjausryhmä on työstänyt yhdessä Terveystieteiden ja – hyvinvointilaitoksen Lapset, nuoret ja perheiden palvelut – yksikön edustajien kanssa koulutusprosessia, joka vastaisi mahdollisemman hyvin hankkeessa esiin tulleisiin haasteisiin sekä hankkeen tavoitteisiin.

Neuvottelujen pohjalta THL on muokannut koulutusprosessin, joka perustuu varhaiseen avoimeen yhteistoimintaan (VAY). Koulutusprosessi sisältää mm. Huolen puheeksi ottamisen – kouluttajakoulutusta ja Kasvatuskumppanuuden perusteet – koulutusta. Tavoitteena on:

- Varhaisen avoimen yhteistoiminnan kulttuurin rakentuminen
- Lapsi- ja perhepalvelujen yhteinen moniammatillinen osaaminen
- Huolen puheeksi ottamisen kouluttajia 20 henkilöä eri sektoreilta (HUPU)
- Kasvatuskumppanuuden perusteet osaajia 20 henkilöä eri sektoreilta
- Ylisektorinen kehittämis- ja koulutus rakenne

Koulutukseen osallistuu sekä työntekijöitä että esimiehiä. Koulutuksen myötä saadaan paikallistasolle 20 HUPU-kouluttajakouluttajaa, jotka kouluttavat laajasti henkilöstä sekä työntekijä että esimiestasoilla. Koulutusprosessi alkaa lokakuussa 2014.

3.3. Uudet toimintatavat ja ohjausmallit

Uusia toimintatapoja ja ohjausmalleja kehitettäessä tavoitteena on ollut lisätä perheiden **osallisuutta** palvelujärjestelmässä ja tuoda **palveluja perustasolle lasten kehitysympäristöihin** (esim. kotiin, päivähoitoon). Tavoitteena on ollut myös perheiden **varhainen tukeminen** lasten **kasvatuksessa ja voimavarojen esiin tuominen**.

3.3.1 ALPAKKA - alkukartoitusmalli

Kurikan perhekeskuksen monialaisessa tiimityössä nousi esiin tarve kehittää selkeä rakenteinen, nopea ja toimiva alkukartoitusmalli, jonka avulla yhdessä asiakas-perheen kanssa kartoitetaan perheen palvelutarve heti asiakkuuden alussa ennen kuin mahdolliset tukitoimet perheessä aloitetaan. ALPAKKA - alkukartoitusmalli ja siihen liittyvät työmenetelmät otettiin ensimmäisen kerran käyttöön v. 2013 aikana. Työmallin kehittäminen ja testaaminen jatkuvat edelleen yhteistyössä perhekeskuksen monialaisen tiimin ja PALMIKKO – hankkeen kanssa. ALPAKKA-työmalli otettiin systemaattiseen käyttöön perhekeskuksen tiimityössä vuoden 2014 aikana.

3.3.2 PONNARI – lapsiperheiden palveluohjaus

PALMIKKO – hankkeessa on kehitetty uudenlaisia yhteistyömuotoja toimeentulotukea saavien lapsiperheiden, aikuissosiaalityön ja ennaltaehkäisevän perhetyön välillä. Tarve uuden työmuodon kehittämiseen nousi aikuissosiaalityön työntekijöiden huomiosta, ettei heillä ole työkaluja perheen kokonaisvaltaiseen ja erityisesti lapsen näkökulman huomioimiseen. PONNARI – perhetyöhön on luotu selkeä, nopea ja lyhytkestoinen rakenne. Perheen palvelutarpeen kartoituksessa hyödynnetään yllä kuvattua ALPAKKA – alkukartoitusmallia. Työtä tehdään perheen kotiin päin ja se on perheelle maksuton. Tarvittaessa PONNARI – työssä konsultoidaan perhekeskuksessa jo olemassa olevaa monialaista tiimiä. PONNARI - työmuoto otettiin käyttöön v. 2013. Yhteistyötä laajennettiin vammaispuolustuksen, varhaiskasvatuksen, diakoniatyön ja fysioterapeutin kanssa vuonna 2014 aikana. Työmallin kehittäminen ja testaaminen jatkuvat edelleen.

3.3.3 SoPeVa – avoin päiväkotitoiminta

Kurikassa ei ole ollut viime vuosina avointa päiväkotitoimintaa. Avoimen päiväkodin perustaminen on osa PALMIKKO – hankkeen kehittämistyötä ja sen toimintaa on suunniteltu yhdessä varhaiskasvatuksen, sosiaalitoimen ja perhekeskuksen kanssa. Yhteistyökumppaneina ovat myös kolmannen sektorin toimijat mm. MLL, Kotona ry, seurakunnat. Tavoitteena on tarjota kurikkalaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen kohtaamispaikka, jossa perheillä on mahdollisuus tutustua toisiin samanlaisessa elämäntilanteessa oleviin perheisiin ja saada vertaisryhmän kasvatuksellista tukea matalan kynnyksen palveluna. Saman katon alta löytyvät perheiden kanssa työskentelevät, erilaiset toimijat.

Toiminnan suunnittelua varten halusimme tietää kurikkalaisten lapsiperheiden toiveet ja tarpeet. Marraskuussa 2013 toteutettiin sähköinen webropol - kysely, jonka pohjalta suunniteltiin avoimen päiväkodin toimintoja. Kartoittamisessa ja tiedottamisessa on hyödynnetty myös sosiaalista mediaa (mm. Facebook). Avoimen päiväkodin, SoPeVa:n avajaisia vietettiin vuoden 2014 puolella. SoPeVa:n toiminta sisältää monenlaisia ryhmätoimintoja monen ikäisille: vauvaperheistä murrosikäistenperheille ja heidän vanhemmilleen. Osa ryhmistä on avoimia ja osa suljettuja. Lisäksi on myös ”Tenavaparkki” toimintaa. SoPeVa:n toiminta on saanut paljon positiivista palautetta perheiltä. Syksyllä 2014 toimintaa on edelleen muokattu käyttäjien tarpeiden ja toiveiden mukaan. Perhekeskuksen ja sosiaalitoimen henkilöstön vierailut SoPeVa:ssa saatiin systemaattiseksi syksyllä 2014.

3.3.4 Lapsiperheen arjen voimavarat - lomake

PALMIKKO-hankkeen tutkimustyöryhmässä nousi esiin, että perhekeskuksen neuvolatyön laajoissa terveystarkastuksissa käytössä olevat kyselyt eivät tuo tarpeeksi esiin mm. lapsen kasvatukseen ja parisuhteeseen liittyviä teemoja. Lisäksi käytössä olevat kyselyt ovat ongelmakeskeisiä. Perhekeskuksen ja varhaiskasvatuksen työntekijöistä nimetty työryhmä työsti yhdessä hankkeen tutkimustyöryhmän kanssa uutta ”Lapsiperheen arjen voimavarat” – lomaketta. Tavoitteena on, että lomaketta käytetään keskustelun pohjana perheen tukemiseksi esim. neuvolatyössä ja ehkä laajemminkin. Lomakkeella voidaan korvata joitakin jo käytössä olevia lomakkeita.

Vuonna 2013 aloitettiin ”Lapsiperheen arjen voimavarat” – lomakkeen työstäminen. Vuoden 2014 aikana ”Lapsiperheen arjen voimavarat” -lomake otettiin systemaattiseen käyttöön äitiys- ja lastenneuvon laajoissa terveystarkastuksissa (raskausviikot 13–15,

4kk, 1,5v ja 4v). Tutkija Minna Koski-Lammi tekee lomakkeeseen liittyvää tutkimusta. Lomaketta muokataan edelleen palautteen ja tutkimustulosten pohjalta.

3.4. Tutkimustyö ja arviointi

Palmikko-hankkeeseen liittyy tiiviisti tutkimustyö, jota ohjaa tutkimustyöryhmä. Tutkimustyöryhmään kuuluvat: professori Eija Paavilainen (TtT, Terveystieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto, Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri), psykologian tohtori, kehittämispäällikkö Esa Nordling (THL, Mielenterveyden edistämisen yksikkö), psykologi Erja Kivineva (puheenjohtaja), terveydenhoitaja Eeva-Liisa Yrttimaa, sosiaalityöntekijä Heidi Pakka, varhaiskasvatuspäällikkö Anne Valpas, hoitotyön johtaja Elise Lepistö, sosiaalityöntekijä Sisko Ala-Kurikka, lääkäri Harri Kurunmäki, projektikoordinaattori Virpi Pihlajamäki, sekä tutkijat Tiina Koivuniemi ja Minna Koski-Lammi.

Vuosina 2013–2014 aloitettiin seuraavat tutkimustyöt:

1. Kyselytutkimus Kurikan perhekeskuksen ja sosiaalitoimen yhteistyöstä koskien alle 7-vuotiaita lapsia ja heidän perheitään. Gradututkimuksen tekijänä on Tiina Koivuniemi, Tampereen yliopisto, sosiaalityön opinnot. Tutkimusta varten muokattiin kyselylomake yhdessä tutkimustyöryhmän kanssa. Kysely toteutettiin marraskuussa 2013. Tavoitteena on, että sama kysely toistetaan n. vuoden päästä uudelleen (vertaileva tutkimus).
2. Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Kirsi Kivelä ja Hanna Veistola tekivät opinnäytetyön ”Yhteistyö on voimaa ja sitä tarvitaan niinku tällääsis asiois” – varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö ja sen kehittäminen JIK-alueella. Opinnäytetyö valmistui keväällä 2014.
3. Tutkija Minna Koski-Lammi tekee gradututkimuksen liittyen perheen voimavaroissa tapahtuviin muutoksiin. Tutkimusaineistona käytetään mm. perhekeskuksen käytössä olevia voimavarakyselyjä (kts. kohta 3.3.4 s. 8). Keväällä 2014 kerättiin 50 lomakkeen otos, jonka pohjalta Koski-Lammi tutkii mm. lomakkeen toimivuutta. Tutkimustyö käynnistyi v. 2014 aikana.
4. Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelua opiskeleva Jaana Alanen tekee opinnäytetyön: ”Voimaannuttava lastenkirja – kirjastosta työkaluja perhetyöhön. Tavoitteena on korostaa lukemisen tärkeyttä ja tuottaa esimerkkinä kirjalista/-esite voimaannuttavista lastenkirjoista. Lisäksi tavoitteena on löytää työkaluja perhetyöhön, sekä työntekijöille että asiakkaille ja tuoda heille kirjaston palveluja tutuksi. Perhetyötä tekevien teemahaastattelut toteutuvat syksyllä 2014.
5. PALMIKKO-hankkeeseen liittyen toteutetaan kustannusvaikuttavuustutkimus kotiin annettavien monialaisista palveluista sekä niiden kustannusvaikuttavuudesta. JIK ky:n johtokunta myönsi erillisen rahoituksen tutkijan palkkaamiseen kesällä 2014. Tutkimus toteutetaan v. 2014–2016 aikana. Tutkimus tehdään yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Myös THL on hyvin todennäköisesti mukana tutkimuksessa. Tampereen yliopiston terveystaloustieteen professori Pekka Rissanen toimii kustannusvaikuttavuustutkimuksen vastuuhenkilönä. Tampereen yliopiston tutkija Tiina Jarvala aloittaa tutkimustyön syksyllä 2014.

6. Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Sanna Nuutinen ja Jonna Ritola tekevät opinnäytetyön lastensuojelun perhetyöstä. Tavoitteena on selvittää asiakkaiden kokemuksia perhetyöstä sekä tyytyväisyyttä saamaansa tukeen. Asiakkaiden teemahaastattelut toteutetaan syksyllä 2014.

4. Muu yhteistyö

PALMIKKO – hankkeen kautta ja hankkeen rahoittamana päätettiin sopia VETO – kumppanuussopimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n ja Kurikan kaupungin kanssa vuodelle 2014. Vuonna 2013 tehtiin suunnitelmatyö kumppanuussopimukseen liittyen. Tavoitteena on aloittaa vuonna 2014 mm. kylämummi ja – vaari, sekä perhekummitoimintaa lapsiperheiden tueksi. Rekrytointi ja koulutus toteutetaan MLL:n kautta. MLL:n Pohjanmaan piirin koordinaattorina on toiminut Anu Palomäki.

PALMIKKO-hanke on ollut mukana yhdessä MLL:n kanssa käynnistämässä MLL:n perhekahvilatoimintaa Jurvassa. Vuonna 2013 aktivoitiin Jurvan MLL:n toimijoita ja aloitettiin suunnitelmat perhekahvilan käynnistämisestä. Jurvan MLL:n perhekahvila aloitti toimintansa keväällä 2014.

MLL on ollut mukana myös avoimen päiväkodin SoPeVa:n toimintojen suunnittelussa.

Sosionomi-diakoni opiskelijaharjoittelija Tiina Vähämaa oli PALMIKKO-hankkeessa hankeharjoittelujaksolla loppu vuodesta 2013. Hänen kanssa työstettiin ”Eroonko”-esite, joka sisältää käytännön neuvoja eroa harkitsevalle tai vasta eronneelle. ”Eroonko” – esitteestä löytyy myös paikalliset yhteystiedot tahoista, joilta saa tukea eroon liittyvissä asioissa.

PALMIKKO-hankkeen projektikoordinaattori on ollut mukana Kurikan lastensuojelun kehittämisessä (mm. kehittämispäivän järjestäminen 9/13), mihin on liittynyt myös lastensuojelustrategian tekeminen yhdessä Kurikan lastensuojelun työntekijöiden kanssa. Lisäksi projektikoordinaattori on osallistunut JIK alueen ennaltaehkäisevän perhetyön kehittämispalaveriin. Kurikan perhetyön kehittämistyöryhmä perustettiin v. 2014. Työryhmän tavoitteena on mm. selkiinnyttää ennaltaehkäisevän ja lastensuojelun perhetyötä tekevien toimenkuvia, miettiä alueellista (Kurikka-Jurva) ja toiminnallista työnjakoa (ennaltaehkäisevä-lastensuojelu).

Projektikoordinaattori on ollut mukana kehittämässä lastensuojeluun asiakas- ja yhteistyötahojen palautemallia. Palautteen kerääminen lastensuojelutyön kehittämiseksi on osa lastensuojelustrategiaa. Palautteiden kerääminen aloitettiin syksyllä 2014.

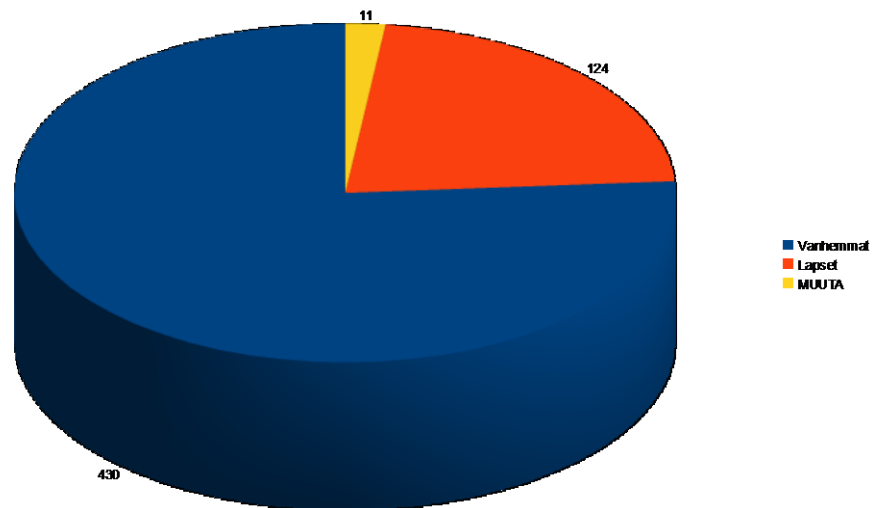
5. Lopuksi

Haluamme kiittää Kurikan kaupunkia ja JIK ky:n johtoa myötämielisyydestä Kurikan lapsiperheiden palvelujen kehittämisen tukemisessa. Kurikan kaupungin myöntämä hankerahoitus on mahdollistanut pitkäjänteisen kehittämistyön. Kiitos myös ohjausryhmälle ja tutkimustyöryhmäläisille sekä THL:n Lapset, nuoret ja perheet yksikölle. Iso kiitos kuuluu myös perhekeskuksen, sosiaalitoimen, varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen esimiehille ja työntekijöille! Kiitos myös asiakkaille, 3. sektorin edustajille, seurakunnalle sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimelle ja eri alojen opiskelijoille antoisasta yhteistyöstä!

LIITE 1 HUOLIKARTOITUSKYSELY

HUOLEN JAKAANTUMINEN LAPSET ↔ VANHEMMAT:

LIITE 2 PALMIKKO-HANKE, BUDJETTI, TOTEUTUMISVERTAILU 1.1–31.8.2014

EUR

	Ed.vuod.tp 2013	Ta yht. 2014	Käyttö 2014	Alle/yli 2014	Käyttö %
Toimintatuotot	50 670	90 300	60 200,00	30 100,00	66,7
Toimintakulut	-50 670	-90 300	-48 147,30	-42 152,70	53,3
Toimintakate/ jäämä	0		12 052,70	-12 052,70	-100,0